

ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร*

๑. ประวัติส่วนตัว

ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร เกิดเมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๖๑ ที่จังหวัดแพร่ เป็นบุตรคนที่ ๒ ใน ๘ คน ของ นายบุญเรืองกับนางกิมไฉ่ ณ นคร สมรสกับนางสาวเยาวลักษณ์ ลีละชาติ มีบุตรชื่อนายปิยพร และสมรสกับนางสาวสมทรง โทตระกิตย์ มีธิดาชื่อนางสาวเสมอใจ

ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ ๑๐๑/๑ ซอยท่านผู้หญิงพหล ถนนวนางวงศ์วาน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

๒. ประวัติการศึกษา

ระดับประถมศึกษา -สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนารีรัตน์ จังหวัดแพร่
ระดับมัธยมศึกษา -สำเร็จมัธยมปีที่ ๖ จากโรงเรียนพิริยาลัย จังหวัดแพร่
-เรียนชั้นมัธยมปีที่ ๗-๘ โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่

* เรียบเรียงข้อมูลโดย: นิสิตา เขยกลิ่น, โครงการฐานข้อมูลจารึกในประเทศไทย, คมส., ๒๕๕๗, จาก:

๑) ประเสริฐ ณ นคร, *งานจารึกและประวัติศาสตร์ของประเสริฐ ณ นคร* (นครปฐม : โรงพิมพ์ส่งเสริมและฝึกอบรมการเกษตรแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กำแพงแสน, ๒๕๓๔), (๒)-(๖).

๒) จิรพัฒน์ ประพันธ์วิทยา และคณะ, *๘๐ ปี ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร* (กรุงเทพฯ : คณะกรรมการจัดงาน ๘๐ ปี ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร, ๒๕๔๒), ๗-๑๓.

และเรียนข้ามรัชมปีที่ ๘ อีกครั้งที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย เพื่อให้มีสิทธิสอบชิงทุนเล่าเรียนหลวง

- ระดับปริญญาตรี -พ.ศ. ๒๔๘๑ สำเร็จการศึกษาสาขาเกษตรกรรมวิศวกรรม จากมหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์ (University of the Philippines) ประเทศฟิลิปปินส์ โดยทุนคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ)
- พ.ศ. ๒๔๘๖ สำเร็จปริญญาธรรมศาสตรบัณฑิต (ธ.บ.)
- ระดับปริญญาโทและเอก -พ.ศ. ๒๕๐๐ สำเร็จปริญญาโทและเอกทางด้านสถิติ จากมหาวิทยาลัยคอร์เนล (Cornell University) ประเทศสหรัฐอเมริกา
- ระดับประกาศนียบัตร -พ.ศ. ๒๕๑๒ ได้รับประกาศนียบัตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๑๑
- ระดับปริญญาคุณวุฒิตดกิตติมศักดิ์
- พ.ศ. ๒๕๑๖ ได้รับปริญญาอักษรศาสตรคุณวุฒิตดกิตติมศักดิ์ สาขาประวัติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 - พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้รับปริญญาคุณวุฒิตดกิตติมศักดิ์ ทางโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
 - พ.ศ. ๒๕๒๗ ได้รับปริญญาศึกษาศาสตรคุณวุฒิตดกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 - พ.ศ. ๒๕๒๘ ได้รับปริญญาครุศาสตรอุตสาหกรรมคุณวุฒิตดกิตติมศักดิ์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
 - พ.ศ. ๒๕๓๑ ได้รับปริญญาศิลปศาสตรคุณวุฒิตดกิตติมศักดิ์ สาขาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 - พ.ศ. ๒๕๓๑-๒๕๓๓ ได้รับแต่งตั้งเป็นกิตติมเหธี สาขาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช
 - พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้รับปริญญาศิลปศาสตรคุณวุฒิตดกิตติมศักดิ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
 - พ.ศ. ๒๕๓๖ ได้รับปริญญาศิลปศาสตรคุณวุฒิตดกิตติมศักดิ์ ทางภาษาไทย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 - พ.ศ. ๒๕๔๐ ปริญญาศิลปศาสตรคุณวุฒิตดกิตติมศักดิ์ ทางด้านดนตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

๓. ประวัติการทำงาน

- ๙ พฤษภาคม ๒๔๘๒ -นักเกษตรผู้ช่วยโท แผนกปฐพีวิทยา และอาจารย์วิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน กรมเกษตรและการประมง กระทรวงเกษตรธิการ
- ๑ ตุลาคม ๒๔๘๒ -นักเกษตรผู้ช่วยโท สถานีทดลองเกษตรกรรมแม่โจ้ และอาจารย์วิทยาลัยเกษตรกรรมแม่โจ้
- ๑ มกราคม ๒๔๘๗ -อาจารย์โท แผนกวิศวกรรม สำนักงานคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ๑๒ ธันวาคม ๒๔๘๙ -เลขานุการคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๐ -รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ๑ สิงหาคม ๒๔๙๑ -เลขาธิการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๐๓ -ศาสตราจารย์ประจำมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ๙ มกราคม ๒๕๐๗ -รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ๑ ตุลาคม ๒๕๐๙ -เลขาธิการและรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

๒๙ กันยายน ๒๕๐๙	-รักษาการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ อีกตำแหน่งหนึ่ง
๒๑ มีนาคม ๒๕๑๑	-ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
๒๙ กันยายน ๒๕๑๕	-รักษาการตำแหน่งปลัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ และเป็นผู้ใช้อำนาจของรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ จนกระทั่งมีรัฐมนตรีว่าการทบวงฯ
๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๑๕	-โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นปลัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ
พ.ศ. ๒๕๑๖-๒๕๒๙	-กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
๒๐ ตุลาคม ๒๕๒๐	-ผู้อำนวยการฝ่ายพลเรือน กองอำนวยการคณะปฏิวัติอีกตำแหน่งหนึ่ง
พ.ศ. ๒๕๒๑	-นายกสภาสถาบัน (รักษาการ) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
๓๐ กันยายน ๒๕๒๒	-เกษียณอายุราชการ
พ.ศ. ๒๕๒๙-๒๕๓๕	-กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
พ.ศ. ๒๕๓๖-๒๕๓๘	-กรรมการสภาสถาบันผู้ทรงคุณวุฒิและอุปนายกสภา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

๔. ตำแหน่งหน้าที่

- ปลัดทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐ
- สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
- กรรมการบริหารในคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในสภามหาวิทยาลัยต่างๆ คือมหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- กรรมการฝ่ายวิทยาศาสตร์ ของคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งชาติ
- กรรมการในคณะกรรมการบริหารและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
- ศาสตราจารย์พิเศษในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในวิชาสถิติ ศิลาจารึก วรรณคดีท้องถิ่นพายัพ และประวัติศาสตร์สุโขทัย
- ประธานอนุกรรมการการจัดทำอภินิหารศัพท์วรรณคดีโบราณ
- ประธานกรรมการประสานงานในระดับบัณฑิตศึกษา
- รองประธานคณะกรรมการดำเนินงานโครงการเงินกู้ธนาคารโลกเพื่อพัฒนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ประธานอนุกรรมการดำเนินงานสอบคัดเลือกนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
- กรรมการสภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ
- กรรมการสอบคัดเลือกบุคคลไปศึกษาต่างประเทศด้วยทุน ก.พ. และทุนรัฐบาล
- ประธานอนุกรรมการพิจารณาหลักสูตรอุดมศึกษา

- กรรมการประสานงานของสภาความมั่นคงแห่งชาติ
- กรรมการและเลขานุการในคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัย
- อ.ก.ม. และเลขานุการใน อ.ก.ม.วิสามัญเกี่ยวกับตำแหน่งที่แต่งตั้งจากข้าราชการพลเรือนสามัญพิเศษ
- อ.ก.ม. และเลขานุการใน อ.ก.ม.วิสามัญเกี่ยวกับตำแหน่งและอัตราเงินเดือน
- อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับนักเรียนในต่างประเทศ และ อ.ก.ม.วิสามัญ พิจารณาคุณวุฒิ
- อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับหลักสูตร การสอบ และทะเบียนประวัติ
- อนุกรรมการสำรวจงานของส่วนราชการที่เข้าซ้อนหรือได้ผลไม่คุ้มค่า
- กรรมการพัฒนามหาวิทยาลัยของโครงการพัฒนามหาวิทยาลัย
- อนุกรรมการพัฒนาเยาวชนด้านศีลธรรมและจิตใจ
- กรรมการร่างและพิจารณาโครงการกู้เงินเพื่อพัฒนาการศึกษา
- ประธานคณะกรรมการดำเนินการศึกษาและร่างโครงการพัฒนาการศึกษาชั้นอุดมศึกษา
- กรรมการวางแผนการศึกษาแห่งชาติ
- ประธานกรรมการสหกรณ์เคหสถานกรุงเทพฯ จำกัด
- กรรมการประสานงาน ซีมีโอ (SEAMEO)
- ประธานคณะกรรมการประสานงานระดับชาติของโครงการเงินกู้ธนาคารโลก
- กรรมการพิจารณาขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นต่ำกว่าสายสะพาย
- กรรมการก่อตั้งสมาคมสถิติแห่งประเทศไทย
- กรรมการพิจารณาเรื่องการลงทุน
- กรรมการเตรียมการจัดตั้งมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- หัวหน้าส่วนรายได้ประชาชาติ สภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ
- รักษาการในตำแหน่งรองเลขาธิการสภาวิจัยแห่งชาติ
- รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ
- กรรมการสภาการศึกษาแห่งชาติ
- ผู้อำนวยการโครงการศึกษาชั้นปริญญาตรีภาคสมทบ
- ประธานกรรมการประสานงานภายนอกมหาวิทยาลัย ในคณะกรรมการดำเนินการพิจารณาร่างรายละเอียดเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาล
- กรรมการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ
- กรรมการสยามสมาคมฯ
- กรรมการฝ่ายวัฒนธรรมยูเนสโกแห่งประเทศไทย
- นายกสมาคมคณิตศาสตร์แห่งประเทศไทย
- กรรมการสมาคมวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย

- อนุกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือ “ประมวลกฎหมายโบราณล้านนา” และ “ตำนานสิบห้าราชวงศ์”
- อุปนายกของราชบัณฑิตยสถาน
- ประธานอนุกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ภาษาไทย
- ประธานอนุกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์วรรณคดีไทย
- ประธานอนุกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมท้องถิ่นไทยภาคอีสาน
- ประธานอนุกรรมการสารานุกรมประวัติศาสตร์
- กรรมการชำระพจนานุกรม
- กรรมการศัพท์ดนตรีสากล
- รองประธานคณะกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย
- ประธานคณะอนุกรรมการพิจารณาจารึกเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทย
- อนุกรรมการที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการพิจารณาด้านฉบับจดหมายเหตุกรุงรัตนโกสินทร์
- อนุกรรมการที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการพิจารณาด้านฉบับหมายเหตุรับสั่งรัตนโกสินทร์
- นายกสภามหาวิทยาลัยแม่โจ้
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสภามหาวิทยาลัยศิลปากร
- กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง
- ประธานมูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์
- ประธานกรรมการประกวดวรรณกรรมของมูลนิธิธนาคารกรุงเทพ
- ประธานบัญญัติศัพท์อุดมศึกษา
- ประธานกรรมการประกวดวรรณกรรมคัดสรรและเผยแพร่วรรณกรรมของชาติ
- รองประธานมูลนิธิภูมิพลโลกิคุ
- รองประธานสาขาเกษตรศาสตร์
- ประธานโครงการวิจัย : การปริวรรตและชำระจารึกล้านนา

๔.เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับ

- มหาปรมาภรณ์ช้างเผือก
- มหาวชิรมงกุฎ
- ทุติยจุลจอมเกล้าวิเศษ
- จตุตถดิเรกคุณาภรณ์
- เหรียญดุษฎีมาลา เข็มศิลปวิทยา

๕.รางวัลที่ได้รับ

พ.ศ. ๒๕๘๖

- รางวัลที่ ๑ ในการประกวดร้อยกรองประเภทกลอนหก ชื่อ อุทกเทวี

- พ.ศ. ๒๔๘๗ -รางวัลที่ ๑ ในการประกวดร้อยกรองประเภทกลอนหก ชื่อ เชื้อผู้นำ
-ได้รับพระราชทานรางวัลแผ่นเสียงทองคำ ร่วมกับพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจักรพันธ์เพ็ญศิริ
ในผลงานการประพันธ์เพลง ชื่อ ผากรัก
-เป็นสมาชิกสมาคมพาย กาบ่า พาย ในฐานะเรียนดี
-เป็นสมาชิกสมาคม ชิกม่า ชาย ในฐานะเป็นนักวิจัยดีเด่น
-โล่ Distinguished alumnus จากมหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์
- พ.ศ. ๒๕๓๑ -เป็นนักวิจัยดีเด่นแห่งชาติ ด้านประวัติศาสตร์ และโบราณคดี
- พ.ศ. ๒๕๓๒ -ได้รับพระราชทานพระเกี้ยวทองคำ ในฐานะผู้ส่งเสริมภาษาไทยดีเด่น
- พ.ศ. ๒๕๓๔ -ผู้มีความดีเด่นทางวัฒนธรรม สาขามนุษยศาสตร์ ของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- พ.ศ. ๒๕๓๕ -ผู้สนับสนุนการอนุรักษ์มรดกไทยดีเด่น
- พ.ศ. ๒๕๓๖ -ได้รับ ASEAN Awards For Culture, Communication and Literary Works 1993
- พ.ศ. ๒๕๓๗ -นักเรียนทุนรัฐบาลดีเด่น เนื่องจากในงาน ๑๐๐ ปี นักเรียนทุนรัฐบาลไทย
- พ.ศ. ๒๕๔๐ -โล่ผู้ทำคุณประโยชน์ทางวิชาการพันธุศาสตร์ ของสมาคมพันธุศาสตร์แห่งประเทศไทย, บุคคลดีเด่น
สาขาพัฒนาสังคม (ด้านประวัติศาสตร์และวรรณกรรม) คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
- พ.ศ. ๒๕๔๔ -ได้รับเกียรติจากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในการตั้งชื่อโรงละคร สำนักพิพิธภัณฑสถานและวัฒนธรรม
การเกษตรว่า โรงละคร “ประเสริฐ ณ นคร”

๖.ผลงานสำคัญ

- ๖.๑ ด้านงานสอน -ศาสตราจารย์พิเศษของมหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศิลปากร และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใน
ระดับปริญญาโท-เอก โดยสอนวิชาจารึกสุโขทัย วรรณกรรมภาคเหนือ และจารึกภาคเหนือ ที่
มหาวิทยาลัยศิลปากร และสอนวิชาประวัติศาสตร์สุโขทัยที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ๖.๒ ด้านเกษตร -ผู้แทนประเทศไทยเข้าร่วมเป็นกรรมการบริหารโครงการศูนย์เกษตรของซีมีโอ
- ๖.๓ ด้านสถิติและคณิตศาสตร์
-กรรมการก่อตั้งสมาคมสถิติแห่งประเทศไทย
-นายกสมาคมคณิตศาสตร์แห่งประเทศไทย
- ๖.๔ ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี
-ริเริ่มสอนภาษาถิ่นเหนือขึ้นเป็นครั้งแรกที่ภาควิชาสาขาตะวันออก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัย
ศิลปากร
-สนับสนุนให้มีการสอนภาษาไทยถิ่นต่างๆ ตลอดจนภาษาของชนเผ่าไทยนอกประเทศไทย เพื่อ
ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยภาษาตระกูลไทยและเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ความหมาย
ของศัพท์ภาษาไทย ในศิลาจารึกและวรรณคดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งนำภาษาถิ่นไปช่วยในการอ่านศิลา
จารึกและวรรณคดีที่สำคัญ เช่น ลายสือไทย ถิ่นเดิมและตระกูลภาษาไทย เล่าเรื่องในไตรภูมิพระร่วง
โครงการแข่งน้ำ การสืบค้นภาษาไทยในเมืองจีน เป็นต้น

- ผู้ริเริ่มนำวิชาคำนวณโหราศาสตร์ ไปช่วยอ่านศิลาจารึกที่สำคัญ เช่น เกร็ดความรู้จากศิลาจารึก เรื่องเกี่ยวกับศิลาจารึกของสุโขทัย ศักราชในจารึกสมัยสุโขทัย จารึกประตูท่าแพ จังหวัดเชียงใหม่
- ศึกษาค้นคว้าเขียนตำราและบทความหลายเรื่องๆ ที่สำคัญ เช่น วันสร้างกรุงศรีอยุธยา ประวัติศาสตร์สุโขทัยจากจารึก ประวัติศาสตร์ล้านนาจากจารึก ความคลี่คลายแห่งประวัติศาสตร์ไทย พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับปลีก สามัคคีธรรมสามกษัตริย์ เป็นต้น
- กรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทยและชำระศิลาจารึก
- ราชบัณฑิตประวัติศาสตร์สาขาโบราณคดี
- นายกราชบัณฑิตยสถาน

๖.๕ ด้านการประพันธ์เพลง

- เพลงพระราชนิพนธ์ ได้แก่ ไกลรุ่ง(ร่วมประพันธ์) ชะตาชีวิต ในดวงใจนิรันดร์ แว่ว(ร่วมประพันธ์) และเกษตรศาสตร์
- เพลงไทย ได้แก่ เพลงส่งเสริมการเกษตร เพลงกราวแขก นางนาค เพลงรัตนโกสินทร์แผ่นดินทอง ของเกษตร แรงสามัคคี(ร่วมประพันธ์) ครุ่นคำนึง(ร่วมประพันธ์) มอญอ้อยอิง พม่ากลองยาว(ร่วมประพันธ์) ราตรีประดับดาว เขมรโพธิสัตว์ และนกเขาชะแมร์(ร่วมประพันธ์)
- เพลงไทยสากล ได้แก่ ผารัก(ร่วมประพันธ์) พร้ารัก ขึ้นตาฟ้างาม(ร่วมประพันธ์) อย่าทิ้งรัก(ร่วมประพันธ์) รักตลอดกาล ตัวไกล-ใจรัก รักยากเย็น รอรัก ลีนรักลีนหวัง(ร่วมประพันธ์) ความรักคือทุกซ์ รักเพียงดวงใจ ไต้ร่มไทรรงค์ โสมสุรีย์ และOH, ASIAN GAMES(ร่วมประพันธ์)

